

KAINUUN
hyvinvointialue

Sosiaali- ja perhepalvelut
Sosiaali- ja
perhepalvelut/Aikuisten
sosiaalityö

Asiakasohje

Laadittu 27.3.2008

Hyväksytty 16.4.2026

1 (19)

Toimeentulotuen soveltamisohje

Postiosoite
Kainuun hyvinvointialue
PL 400, 87070 Kainuu

Puhelin
08 61561
(vaihte)

Y-tunnus
3221331-8

Internet
<https://hyvinvointialue.kainuu.fi>

Sähköposti
kirjaamo.hyvinvointialue@kainuu.fi

Sisällys

1. Toimeentulotuen yleiset perusteet	4
1.1 Säännökset	4
1.2 Viranhaltijoiden päätösvalta toimeentulotuessa	4
1.3 Oikeus toimeentulotukeen ja toimeentulotuen hakemismenettely	5
1.4 Toimeentulotukihakemuksen käsittelyaika	6
1.5 Toimeentulotuen takaisinperintä	7
2. Muutoksenhaku	7
2.1 Itseoikaisu	7
2.2 Oikaisuvaatimus	7
2.3 Kainuun hyvinvointialueen aluehallituksen yksilöasioiden jaosto	8
2.4 Pohjois-Suomen hallinto-oikeus	8
2.5 Korkein hallinto-oikeus	8
3. Täydentävä toimeentulotuki	8
3.1 Yleistä	8
3.2 Käsitelmääritelmiä	9
3.3 Lasten harrastusmenot pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle	9
3.4 Aikuisten harrastusmenot pitkäaikaisen (yli 6 kk) toimeentulotuen saajalle	10
3.5 Lasten tarvikkeet pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle	10
3.6 Opiskelukustannukset pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle	11
3.7 Hautauskustannukset	12
3.8 Kodin irtaimisto	13
3.9 Kodinkoneet pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle	14
3.10 Romanivaatetus pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle	14
3.11 Asiointimatkat	15
3.12 Edunvalvontapalkkio	15
3.13 Silmälasit	15
3.14 TYM-matkoista aiheutuvat matkakustannukset	15
3.15 Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun omavastuuosuus	16
3.16 Palveluasumisen asiakasmaksut ja toimeentulotuki	16
3.17 Ravintomenot	16
3.18 Erityisruokavaliosta johtuvat tavanomaista suuremmat ravintokulut	16
3.19 Ehkäisy	16
3.20 Terveystuettomenot ja lääkekulut	17
3.21 Päihdekuntoutuksen asiakasmaksu	17
3.22 Sosiaalihuollon virkistys- ja lomatoiminnan tukeminen	17
3.24 Vangin täydentävän/ehkäisevän toimeentulotuen käsittely	18
3.25 Vuokravakuuden myöntäminen yksityiselle vuokranantajalle, kun vuokranantaja ei hyväksy vakuusmaksua maksusitoumuksena	18
3.26 Vuokravakuuden myöntäminen Kainuun hyvinvointialueen ulkopuolella sijaitsevaan asuntoon	18
3.27 Ylisuuret asumiskustannukset	18

KAINUUN
hyvinvointialue

Sosiaali- ja perhepalvelut
Sosiaali- ja
perhepalvelut/Aikuisten
sosiaalityö

Asiakasohje

Laadittu 27.3.2008

Hyväksytty 16.4.2026

3 (19)

4. Ehkäisevä toimeentulotuki.....19

1. Toimeentulotuen yleiset perusteet

1.1 Säännökset

Toimeentulotukiasian käsittelyssä on huomioitava seuraavat keskeiset säännökset muutoksineen:

[Suomen perustuslaki 731/1999](#)

[Laki toimeentulotuesta 1412/1997 muutoksineen](#)

[Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta 815/2015](#)

[Sosiaalihuoltolaki 1301/2014](#)

[Hallintolaki 434/2003](#)

[Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeudesta 812/2000](#)

[Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001](#)

[Laki lapsen elatuksesta 704/1975](#)

[Avoliittolaki 234/1929 muutoksineen](#)

[Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2001](#)

[Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023](#)

[Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta 1083/2022](#)

[Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaki 734/1992 muutoksineen](#)

[Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä 381/2023](#)

Säännösten ohella hyvinvointialueilla on mahdollisuus antaa omia soveltamisohjeita täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta. Näiden ohjeiden osalta tulee kuitenkin ottaa huomioon, että ne eivät saa rajoittaa viranhaltijoiden harkintaa päätettäessä perheen tai yksilön oikeudesta toimeentulotukeen ja ne eivät voi muutoinkaan olla ristiriidassa lainsäädännön kanssa. Ohjeiden tarkoituksena on korostaa yhdenvertaisuusperiaatteen toteutumista Kainuun hyvinvointialueella. Ohjeilla ei voida sivuuttaa lain säännöksiä.

1.2 Viranhaltijoiden päätösvalta toimeentulotuessa

Kainuun hyvinvointialueella on määritelty viranhaltijoiden oikeudet päättää täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta.

Toimistosihteerillä on oikeus päättää täydentävästä toimeentulotuesta siltä osin, kuten asiasta on ohjeistettu toimeentulotuen soveltamisohjeissa.

Sosiaalityöntekijällä, sosiaaliohjaajalla sekä johtavalla sosiaalityöntekijällä on edellä mainitun lisäksi oikeus päättää toimeentulotuen hakijan yksilölliseen elämäntilanteeseen liittyvään harkintaan perustuvan täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisestä.

1.3 Oikeus toimeentulotukeen ja toimeentulotuen hakemismenettely

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimentulo.

Jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta itsestään ja omasta elatuksestaan sekä puolisonsa ja alaikäisten lastensa ja ottolastensa elatuksesta (avioliittolaki 234/1929, laki lapsen elatuksesta 704/1975). Toimeentulotukea hakeva 17–64-vuotias henkilö on velvollinen ilmoittautumaan työttömäksi työnhakijaksi. (Toimeentulotukilaki 2 a §).

Jokaisella on oikeus saada toimeentulotukea, jos hän on tuen tarpeessa, eikä voi saada toimeentuloaan ansiotyöllään, yrittäjätoiminnallaan, toimeentuloa turvaavien etuuksien avulla, muista tuloistaan ja varoistaan, häneen nähden elatusvelvollisen henkilön huolenpidolla tai muulla tavalla.

Toimeentulotuki koostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta ja ehkäisevästä toimeentulotuesta.

Perustoimeentulotuki muodostuu perusosasta ja perusmenoista.

Perusosalla katetaan

- ravintomenot
- vaatemenot
- vähäiset terveydenhuoltomenot
- henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvat menot
- paikallisliikenteen käyttö
- sanomalehden tilaus
- puhelimen ja tietoliikenteen käyttö
- harrastus- ja virkistystoiminta
- vastaavat muut henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot (esim. viivästys- ja perintäkulut sekä lainojen- ja luottojen lyhennykset).

Perusosalla katettavien menojen lisäksi muina perusmenoina otetaan tarpeellisen suuruusina huomioon

- asumismenot, muun kuin yhtiömuotoisen omistusasunnon välttämättömät hoitomenot sekä välttämättömät asuntoon muuttoon liittyvät menot
- taloussähköstä aiheutuvat menot
- kotivakuutusmaksu
- muut kuin perusosaan sisältyvät terveydenhuoltomenot
- lasten päivähoitomenot sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan menot
- lapsen tapaamisesta lapsen kanssa eri taloudessa asuvalle vanhemmalle aiheutuvat menot siltä osin kuin ne perustuvat kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen vahvistaman sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen
- välttämättömän henkilötodistuksen, oleskeluasiakirjan tai matkustusasiakirjan hankintamenot.

Perustoimeentulotuki haetaan Kansaneläkelaitokselta (Kela) ja sitä koskevat ohjeet ovat luettavissa www.kela.fi.

Kainuun hyvinvointialue käsittelee täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen. **Ennen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemista on haettava perustoimeentulotuki Kelasta.**

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea voi hakea Kelalle jätettävän perustoimeentulotukihakemuksen yhteydessä ilmoittamalla siitä hakemuksessa. Asiakkaan tulee pyytää, että Kela siirtää hakemuksen kunnan aikuisten sosiaalityöhön. Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea voi hakea myös suoraan aikuisten sosiaalityöstä kirjallisesti tai sähköisesti. Hakemuslomakkeita saa aikuisten sosiaalityön toimistoista. Pyydetessä lomake voidaan postittaa hakijalle. Lomake on saatavilla sekä täytettävissä myös verkossa <https://hyvinvointialue.kainuu.fi/>. Perustoimeentulotuki koostuu perusosasta sekä muista perusmenoista, joita ovat muun muassa vuokra, yhtiövastike, lämmityskustannukset, vesimaksu, asuntolainan korot, taloussähkö, terveydenhuoltokulut, asunnon vuokravakuus, sähkövakuus, muuttokustannukset ja lasten päivähoitomaksut. Näihin menoihin toimeentulotukea haetaan Kelalta.

Täydentävän toimeentulotuen menoja ovat muun muassa lasten suuret harrastusmenot, lastenvaunut ja -rattaat, hautajaiskulut, opiskelukustannukset, kodin irtaimisto ja romanivaatteet. Täydentävänä toimeentulotukena myönnetään myös kuntaantuloavustusta oleskeluluvan saaneille kiintiöpakolaisille.

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen edellyttää asiakkaan elämäntilanteen tarkempaa kartoitusta ja tuen myöntämisen tulee perustua suunnitelmaan. Tuki on tilannekohtaista ja kertaluonteista.

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea voi hakea Kainuun hyvinvointialueelta myös sähköisesti. Sähköistä asiointia varten tarvitaan verkkopankkitunnukset, mobiilivarmenne tai varmennekortti kirjautumista varten.

Toimeentulotukea haetaan: <https://sote.easointi.fi/fi/web/kainuu-sos.>

Sähköistä hakemusta voi täydentää Kainuun hyvinvointialueen sähköisen asiointipalvelun eli Omasoten kautta: omasote.kainuu.fi

Asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa on annettava viranomaiselle kaikki ne tiedot, joita viranomainen tarvitsee toimeentulotuen tarpeen arvioimiseksi. Puutteellinen hakemus viivästyttää asian käsittelyä tai hakemus voidaan joutua hylkäämään. Hakemuksen käsittelyä varten asiakkaalta, hänen puolisoiltaan ja alaikäisiltä lapsiltaan tarvitaan tiliotteet kaikista käytettävissä olevista tileistään. Tiliotteet on toimitettava kahdelta (2) hakemiskuukaudelta edeltävältä kuukaudelta. Käytettävissä olevat varat kuten säästöt, arvopaperit, osakkeet ja muu helposti realisoitavissa oleva varallisuus otetaan huomioon toimeentulotukea määritettäessä. (Toimeentulotukilaki 17 §: Tietojenanto- ja ilmoitusvelvollisuus.)

1.4 Toimeentulotukihakemuksen käsittelyaika

Toimeentulotukilain 14 a §:n mukaan toimeentulotukihakemus on käsiteltävä viimeistään seitsemäntenä (7) arkipäivänä hakemuksen saapumisesta. Kiireellisessä tapauksessa päätös on tehtävä käytettävissä

olevien tietojen perusteella samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä hakemuksen saapumisesta. Puutteellinen hakemus keskeyttää aina hakemuksen käsittelyn. Hakemukset käsitellään saapumisjärjestyksessä.

Hakemuksen ollessa puutteellinen, asiakkaalle lähetetään lisäselvityspyyntö, jossa pyydetään toimittamaan puuttuvat liitteet määräaikaan mennessä. Jos pyydettyjä liitteitä ei toimiteta, toimeentulotukioikeutta ei voida selvittää ja toimeentulotuesta voidaan tehdä hylkäävä päätös. Kun pyydetty liitteet toimitetaan määräaikaan mennessä, on päätös tehtävä seitsemän (7) arkipäivän kuluessa liitteiden toimittamispäivästä.

Toimeentulotuki maksetaan hakijan pankkitilille tai annetaan maksusitoumuksena. Toimeentulotuki on pankista riippuen asiakkaan käytettävissä 1–2 päivän kuluessa päätöksessä ilmoitetusta maksupäivästä.

1.5 Toimeentulotuen takaisinperintä

Toimeentulotuki tai osa siitä voidaan periä takaisin. Päätös tehdään yhtäaikaaisesti toimeentulotukipäätöksen kanssa. Perintä voidaan tehdä tulossa olevaa etuutta vastaan, jolloin etuuden maksaja suorittaa etuuden Kainuun hyvinvointialueelle ja Kainuun hyvinvointialue palauttaa mahdollisen liikaa perityn osuuden hakijalle. Mikäli hakijalla on kiinteää varallisuutta, mutta se ei ole hänen käytettävissään, toimeentulotukea myönnetään pääsääntöisesti perinnällä tätä varallisuutta vastaan, mikäli se katsotaan kohtuulliseksi. (Toimeentulotukilaki 21 § ja 23 §)

2. Muutoksenhaku

2.1 Itseoikaisu

Asiakkaan huomaama virhe voidaan korjata itseoikaisuna, jos päätös on perustunut lasku- tai kirjoitusvirheeseen tai asiakkaan tilanne on muuttunut.

2.2 Oikaisuvaatimus

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen Kainuun hyvinvointialueen aluehallituksen yksilöasioiden jaostolle, jos hän kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan sitä vaatii. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi. Määräaika laskettaessa ei tiedoksisaantipäivää lueta määräaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Päätös, johon muutosta haetaan, on liitettävä muutosvaatimukseen. Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös postitse ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä myös telekopiona tai sähköpostilla lähettäjän omalla vastuulla.

2.3 Kainuun hyvinvointialueen aluehallituksen yksilöasioiden jaosto

Oikaisuvaatimuksen aluehallituksen yksilöasioiden jaostolle valmistelee ja esittelee päätöksen tehneen vastualueen päällikkö. Aluehallituksen yksilöasioiden jaosto voi pitää ennallaan viranhaltijan tekemän päätöksen tai muuttaa sitä tai se voi palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

2.4 Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Asiakas voi hakea muutosta aluehallituksen yksilöasioiden jaoston päätökseen hallintovalituksella 30 päivän kuluessa jättämällä valituskirjeensä suoraan hallinto-oikeudelle tai hän voi antaa sen myös yksilöasioiden jaostolle eteenpäin toimitettavaksi.

2.5 Korkein hallinto-oikeus

Hallinto-oikeuden ratkaisuista voi sekä asiakas että Kainuun hyvinvointialueen aluehallitus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

3. Täydentävä toimeentulotuki

3.1 Yleistä

Toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) ja laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta 815/2015 7 c §:

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisina erityismenot, joita ovat

- 1) muut kuin 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot; sekä
- 2) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen asiakkuutta, jatkuvaa pienituloisuutta, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta sekä lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita.

Tarpeenmukaista täydentävää toimeentulotukea voidaan pääsääntöisesti myöntää toistuvais- ja pitkäaikaisasiakkaille sekä muille pienituloisille asiakkaan toimittamaan toimeentulotukihakemukseen ja muihin selvityksiin perustuen, mikäli hakijalla muutoin on oikeus toimeentulotukeen ja ratkaisu edesauttaa henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista vastaisuudessa.

Täydentävän toimeentulotuen menoja ovat mm. lasten suuret harrastusmenot, lastenvaunut ja -ratat, hautajaiskulut, opiskelukustannukset, kodin irtaimisto, HD-laitteet ja romanivaatteet.

Päätöstä toimeentulotuesta ei voida tehdä pelkästään soveltamisohjeiden perusteella, vaan sen tulee perustua yksilölliseen harkintaan.

3.2 Käsitelmääritelmiä

Pitkäaikainen toimeentulotuen saaja

- on saanut yli kuusi kuukautta toimeentulotukea

Tilapäinen toimeentulotuen saaja

- on saanut alle kuusi kuukautta toimeentulotukea

3.3 Lasten harrastusmenot pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle

Harrastusmenot kuuluvat ensisijaisesti perustoimeentulotuella katettaviin menoihin.

Ensisijaisesti suositellaan kaupungin tai kunnan ilmaisia harrastusmahdollisuuksia.

Pitkäaikaisen toimeentulotuen saajalle voidaan joissakin tilanteissa myöntää täydentävää toimeentulotukea lasten harrastusmenoihin. Tukea voidaan myöntää esimerkiksi suksiin, luistimiin, polkupyörään ja kerho- ja seuramaksuihin.

Polkupyörään voidaan myöntää toimeentulotukea seuraavasti:

- alle 7-vuotiaat enintään 70 €
- 7–12-vuotiaat enintään 150 €
- 13–17-vuotiaat enintään 250 €

sekä pyöräilykypärä tai luistelukupärä enintään 20 €

Lisäksi lasten muihin harrastusmenoihin tukea voidaan myöntää enintään 250 euroa/vuosi/lapsi. Tuki myönnetään kuittia vastaan tai maksusitoumuksena. Tukea harrastusmenoihin myönnetään vain lapsen lähihuoltajalle. Vaatteet ja kengät sisältyvät perusosalla katettaviin menoihin eikä niihin myönnetä täydentävää toimeentulotukea harrastusmenona. Poikkeuksena urheilulajisidonnaiset jalkineet ja seura-asut.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tullut lapsi tai nuori saa kotoutumislain mukaista niin sanottua aikuistumisen tukea 23 ikävuoteen saakka tai kunnes henkilö saa Suomen kansalaisuuden. Kyseessä oleva tuki ei ole lastensuojelulain mukaista jälkihuoltoa. Valtio korvaa kunnille ilman huoltajaa maassa olevien asumisesta ja tuesta aiheutuvat kustannukset. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010)

Em. asiakasryhmälle voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea harrastusmenoihin enintään 250 e/vuosi. Ei edellytetä pitkäaikaisen toimeentulotuen saamista. Harrastusmenoina hyväksytään mm. nuorten kuntosalimaksut, keilaus, musiikkileikkikoulun maksu tms., polkupyörät, sukset, luistimet (ei vaatteita, poikkeuksena urheilulajisidonnaiset jalkineet ja seura-asut).

Pakolaisena Suomeen saapuneiden lasten vanhemmilta ei edellytetä pitkäaikaista (6 kk) toimeentulotukiasiakkuutta (kotoutumisen edistäminen).

3.4 Aikuisten harrastusmenot pitkäaikaisen (yli 6 kk) toimeentulotuen saajalle

Harrastusmenot sisältyvät Kelan myöntämän toimeentulotuen perusosaan, jonka vuoksi aikuisen harrastusmenoihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea vain erityisin perustein. Näitä erityisiä perusteita ovat:

- pitkäaikainen vähävaraisuus
- asiakkaan päihde- tai mielenterveyskuntoutumisen edistäminen tai
- fyysisen sairauden hoitaminen tai kuntoutumisen edistäminen

Aikuisten harrastusmenoihin voidaan myöntää toimeentulotukea enintään 100 euroa/vuosi maksusitoumuksena tai laskua vastaan suoraan laskuttajalle.

Lisäksi voidaan erityisin ja yksilöllisin perustein myöntää täydentävää toimeentulotukea muuhun terveyttä ja toimintakykyä tai kotoutumista edistävään toimintaan, joka on kirjattu asiakkaan asiakassuunnitelmaan.

Kainuussa on käytössä pienituloisille henkilöille/perheille Kaikukortti, jota voi käyttää kulttuuriharrastuksiin. Kaikukortti on ilmainen ja sen voi saada oman kunnan aikuisten sosiaalityöstä.

Vaatteet ja kengät sisältyvät perusosalla katettaviin menoihin eikä niihin myönnetä täydentävää toimeentulotukea harrastusmenona. Poikkeuksena urheilulajisidonnaiset jalkineet ja seura-asut.

3.5 Lasten tarvikkeet pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle

Lasten tarvikkeet kuuluvat ensisijaisesti perustoimeentulotuella katettaviin menoihin.

Perheeseen syntyvälle ensimmäiselle lapselle voidaan myöntää tukea tarvikkeisiin, joita perhe ei ole pystynyt muulla tavoin hankkimaan. Toimeentulotukea voidaan myöntää kustannusarvioon perustuen seuraavasti:

- yhdistelmävaunut 190 euroa
- lastenrattaat 85 euroa
- lastenvaunut 120 euroa
- lapsen pinnasänky 85 euroa
- patja 30 euroa
- lapsen välttämättömät muut tarvikkeet 100 euroa.

Lisäksi pitkäaikaisen toimeentulotuen saajalle voidaan kertaluonteisesti myöntää toimeentulotukea muiden lasten välttämättömiin hankintoihin seuraavasti:

- lapsen sänky 100 euroa
- patja 40 euroa
- koulupöytä 50 euroa
- koulutuoli 30 euroa.
- lastenistuin 35 euroa

- turvakypärä 20 euroa

Tuki myönnetään maksettua kuittia vastaan tai maksusitoumuksena.

3.6 Opiskelukustannukset pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle

Oppivelvollisuus laajentui 1.8.2021. Toisen asteen opinnot ovat maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille.

Oppivelvollisuuden laajeneminen koskee nuoria, jotka päättivät peruskouluopintonsa vuonna 2021 tai ovat päättäneet sen jälkeen. Muutokset tulevat voimaan ikäluokka kerrallaan. Ennen vuotta 2021 peruskoulunsa päättäneet opiskelijat eivät kuulu laajennetun oppivelvollisuuden piiriin.

Opiskelijan ensisijainen tukimuoto on opintotuki, joka koostuu opintorahasta, opintolainasta ja asumistuesta. Perustoimeentulotukea haetaan Kelasta.

Tutkinnon suorittamisen kannalta pakollisiin, oppilaitoksen vaatimiin oppikirjoihin ja tarvikkeisiin voidaan tarveharkintaan perustuen kokonaan tai kohtuullisilta osin kuittia vastaan myöntää täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea, ellei hakijalla ole muuta ensisijaista tapaa rahoittaa menoja.

1.8.2019 alkaen lukiolaiset ja ammattiin opiskelevat voivat saada Kelasta oppimateriaalilisää. Oppimateriaalilisä on 1.8.2023 alkaen 52,24 euroa/kk, (edelleen sama v. 2025) jos vanhempien tulot ovat enintään 41 100 euroa vuodessa. Välttämättömiä opiskelukustannuksia ovat esimerkiksi turvakengät, työvälineet, kirjat, tutkintomaksut, tarvike- ja materiaalimaksut ja erityiset työvaatteet harjoittelua varten. Oppilaitokselta on aina pyydettävä virallinen todistus hankinnan pakollisuudesta.

Mikäli tietokone ei kuulu oppilaitoksen kustannettaviin opetusvälineisiin ja se on opinnoissa välttämätön, eikä oppilas saa muuta ensisijaista rahoitusta hankintaan, tukea voidaan myöntää enintään 300 euroa kertaluonteisesti kuittia vastaan. Pääsääntöisesti tukea myönnetään vain, jos hakijalla ei ole aiempaa ammattitutkintoa. Tietokoneeseen voidaan myöntää toimeentulotukea myös muille kuin opiskelijoille (perusteena vammaisuus, sairaus) enintään 300 euroa kertaluonteisesti. Hakijalla tulee olla todistettavasti sairausperuste.

Lukiolaisen pitkän matematiikan välttämättömään laskimeen voidaan myöntää edellä mainituilla perusteilla 100 euroa.

Pääsykokeisiin liittyviin maksuihin sekä niihin liittyviin mahdollisiin matkakustannuksiin voidaan asiakassuunnitelman mukaisesti myöntää täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea kohtuullisilta osin ja edullisimman vaihtoehdon mukaisesti. Pääsääntöisesti tukea myönnetään vain, jos hakijalla ei ole aiempaa ammattitutkintoa. Menot huomioidaan pääsääntöisesti jälkikäteen kuittia vastaan. Mikäli hakija on tuloton, voidaan kulut myöntää etukäteen rahana tai maksusitoumuksena. Sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja voi tehdä päätöksen harkinnalla seuraavista kuluista:

Työlupakortit (ammattioikeuksien ylläpito) kuten tulityökortti, hygieniapassi, järjestyksenvalvojakortti, lääkelupa jne. sekä ammattitutkintoon liittyvät lupamaksut ja lääkärintodistusmaksu voidaan myöntää työllistymistä tukevana etuutena. Myöntö maksusitoumuksena tai laskua tai kuittia vastaan. Kustannusarvio on esitettävä hakemuksen liitteenä.

3.7 Hautauskustannukset

Yleistä

Ennen hautauksen järjestämistä tulee olla yhteydessä vainajan asuinkunnan aikuisten sosiaalityön toimistoon. Vainajalta jääneet käteisvarat ja hänen pankkatileillään olevat varat tulee ensisijaisesti käyttää kohtuullisten hautauskulujen maksamiseen. Tarvittaessa muut kuin hautauslaskut voi ilmoittaa perukirjaan velkoina. Perunkirjoitukseen ja perukirjaan liittyvissä asioissa voi olla yhteydessä oikeusaputoimistoon <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

Hautaamisesta aiheutuviin välttämättömiin kuluihin voidaan myöntää toimeentulotukea, jos kuolinpesän varat eivät riitä kattamaan hautauskuluja. Hautauslaskujen maksuajoista voi neuvotella tarvittaessa hautaustoimiston kanssa. Leskellä on elatusvelvollisuus.

Omaisiet eivät pääsääntöisesti vastaa vainajan veloista, mikäli kuolinpesän varat eivät riitä velkoihin, mutta kuolinpesän lukuun tekemästään velasta omaiset tilaajana vastaavat, esimerkiksi hautauskustannuksista. (Perintökaari 21.luku, 1 § ja Perintökaari 21.luku, 4 §).

Hakeminen

Toimeentulotukea haetaan toimeentulotukihakemuslomakkeella, joita on saatavana kuntien aikuisten sosiaalityöstä ja hyvinvointialueen Internet -sivuilta. Hakemus tehdään kirjallisesti vainajan nimellä. Hakemukseen tulee merkitä hautauksen järjestelyistä huolehtivan henkilön nimi, osoite ja puhelinnumero sekä tilinumero, jolle mahdollinen toimeentulotuki maksetaan. Hakemus toimitetaan vainajan asuinpaikkakunnan aikuisten sosiaalityön toimistoon.

Hakemuksen liitteeksi tulee toimittaa perukirja, mikäli se on tehty ennen hautausavustuksen hakemista, laskut hautauskustannuksista ja selvitykset mahdollisista muista hautausavustuksen myöntäjistä (henkivakuutus, liikennevakuutus, valtiokonttori, ammattiyhdistys, potilas- ja vammaisjärjestöt, työnantajan ryhmähenkivakuutus).

Lesken tuloista ja varoista on toimitettava tiliotteet kahden hakemisajankohtaa edeltävän kuukauden ajalta. Toimeentulotukea määritettäessä laskelmassa otetaan huomioon kuolinpesän varat ja lesken tulot ja varat.

Hakemuksen käsittely

- Mikäli omaista ei löydy hoitamaan hautausta, sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä on ensin yhteydessä oikeusaputoimistoon, joka määrää kuolinpesälle edunvalvojan. Edunvalvoja toimii kuolinpesän selvittäjänä ja vastaa perukirjan teettämisestä. Laskut toimitetaan silloin oikeusaputoimistoon.

- Mikäli vainaja on ollut oikeutettu Kelan myöntämään perustoimeentulotukeen, myönnetään maksusitoumus hautauskustannuksiin tämän ohjeen mukaisin enimmäishinnoin. Vainajalla tulee ollut olla toimeentulotukioikeus kuolinkuukautena tai sitä edellisenä kuukautena.
- Mikäli vainaja ei ole ollut perustoimeentulotuen saajana eikä hautausta ole vielä toimitettu, kuolinpesän varat tutkitaan vainajan kuolinpäivänsaldo tiliotteelta ja mahdollisen aviopuolison ja verotustodistuksen perusteella. Jos tilillä ei ole varoja tai nopeasti realisoitavaa omaisuutta, myönnetään maksusitoumus hautaukseen ilman takaisinperintää. Jos varallisuutta on, mutta se ei ole nopeasti realisoitavaa, myönnetään hautaus takaisinperintäpäätöksellä. Jälkimmäisessä tapauksessa omaisia pyydetään toimittamaan perukirja jälkikäteen mahdollista takaisinperintää varten. Puolison tiliotteen saldosta vähennetään kuukauden vakinaiset menot, mahdollinen ylimenevä osuus katsotaan varoiksi.
- Mikäli hautausavustusta haetaan vasta perunkirjoituksen jälkeen, perukirja pyydetään ja hautausavustuspäätös tehdään sen perusteella

Hautausasia käsitellään pääsääntöisesti perunkirjoituksen jälkeen ja mahdollinen tuki myönnetään maksusitoumuksena.

Huomioitavat menot

Hautausmenoina huomioidaan arkku, urna, tuhkaus, arkkuun huolto, vainajan kuljetus hautaustoimiston laskun mukaan, tarvittaessa kantaja/apumies, arkkukukka, hautapaikkamaksu ja seurakunnan kulut lukuun ottamatta haudan hoitamisesta aiheutuvia kuluja. Vainajan kuljetuskustannuksina hyväksytään 100 e/kuljetusmatka +1 e/km toteutuneiden kilometrien mukaan. Jos vainaja halutaan haudata muualle kuin kotipaikkakunnalle, kustannusten korvaamista harkitaan erikseen.

Hyväksyttävät enimmäishinnat (sis. alv) hautauskustannuksille ovat seuraavat:

- arkku 350 euroa
- arkkuun huoltaminen (sisältää vaatetuksen) 70 euroa
- apumies/ kantaja 50 euroa
- urna 70 euroa
- arkkukukka 30 euroa.

Kuolinilmoitus, muistotilaisuus ja hautakivi eivät sisälly huomioitaviin menoihin.

Hautajaisiin osallistuvan, toimeentulotukeen oikeutetun lähiomaisen kukkalaitteeseen voidaan myöntää enintään 30 euroa. Lähiomaisia ovat vainajan puoliso, vanhemmat, lapset, sisaret ja isovanhemmat.

3.8 Kodin irtaimisto

Kodin irtaimistoon ja/tai välttämättömiin kodin tarvikkeisiin voidaan myöntää täydentävää/ehkäisevää toimeentulotukea, jos hakijalla/perheellä ei muuttaessa ole lainkaan välttämättömiä irtaimistoa ja kodin perustarvikkeita. Välttämättömiin hankintoihin voidaan myöntää kertaluonteisesti enintään 250 euroa +

kohtuuhintainen sänky/sängyt, mikäli hakijalla ei ole muuta keinoa hankkia irtaimistoa. Välttämättömiksi kodin hankinnoiksi katsotaan patja, peitto ja tyyny, keittiön pöytä ja tuolit, valaisin, astiat, kodin tekstiilit (lakanat/liinavaatteet, pyyhkeet) ja siivousvälineet.

Sosiaalityöntekijä/-ohjaaja arvioi tukea myönnettäessä yksilöllisesti hakijan olosuhteita sekä tulo- ja varallisuustilannetta. Tukea voidaan myöntää esimerkiksi pitkän laitoshoidon, vankeustuomion tai asunnottomuuden jälkeen. Erotilanteessa välttämätön peruskalustus pääsääntöisesti katsotaan saatavan entisestä kodista.

Välttämättömät kodin irtaimiston hankkimisesta aiheutuvat menot myönnetään pääsääntöisesti maksusitoumuksena. Asiakasta ohjataan selvittämään mahdollisuus hankkia välttämätön kodin irtaimisto käytettynä. Ennen päätöksen tekemistä työntekijä voi tarkistaa kalusteiden tarpeen esim. tekemällä kotikäynnin asiakkaan luo.

Lisäksi lapsen kalusteisiin myönnetään toimeentulotukea erillisen ohjeen mukaan (ks. soveltamisohjeen kohta 3.5 Lasten tarvikkeet pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle).

Toimeentulotukea kodin irtaimiston hankintaan tulee hakea ennen hankintojen tekemistä.

3.9 Kodinkoneet pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle

Pyykinpesukoneeseen voidaan myöntää erityisessä tilanteessa lapsiperheelle enintään 400 euroa, jos perheen käytettävissä ei ole yleistä pesukonetta (esim. taloyhtiössä ei ole pesukonetta). Yksinasuvalle hakijalle pyykkikoneeseen voidaan myöntää toimeentulotukea enintään 300 euroa, jos käytettävissä ei ole yleistä pesukonetta (esim. taloyhtiössä ei ole pesukonetta) tai asiakkaalla on todistettavasti jokin sairausperuste. Pyykkikone voidaan myöntää enintään viiden (5) vuoden välein.

Jääkaappiin voidaan myöntää enintään 280 euroa ja lieteen enintään 350 euroa omakotitalossa tai niissä taloyhtiöissä, joissa liesi ja jääkaappi eivät kuulu asunnon vakiovarusteisiin.

Tuki kodinkoneisiin myönnetään maksusitoumuksena sopimusliikkeeseen Gigantti Oy:lle.

3.10 Romanivaatetus pitkäaikaisen toimeentulotuen (yli 6 kk) saajalle

Romaninaisen hameen valmistamiseen voidaan myöntää enintään 470 euroa kahden vuoden välein. Tuki myönnetään maksusitoumuksena. Romanihameen korjaukseen ei myönnetä toimeentulotukea. Muu vaatetus sisältyy perusosalla katettaviin menoihin. Perustoimeentulotuki tulee olla haettuna Kelalta ennen kuin romanihameesta voidaan tehdä päätös.

3.11 Asiointimatkat

Asiointimatkat otetaan huomioon 15 km ylittävältä yhdensuuntaiselta matkalta 0,33 euroa/km lähimpään mahdolliseen asiointipisteeseen (myös kauppa-auto). Asiointimatka huomioidaan korkeintaan kerran

viikossa/talous ruokaostosten vuoksi. Muut asiointimatkat (posti, pankki, verotoimisto, aikuisten sosiaalityön toimisto yms.) on yhteen sovitettava työmatkojen, lasten tapaamismatkojen yms. kanssa ja huomioidaan tosiasiallisten käyntien perusteella korkeintaan kerran kuussa. Linja-autolla matkustavalle huomioidaan koko linja-autolipun hinta, ei vähennetä omavastuuta. Asiakkaan on ensin selvítettävä oikeus perustoimeentulotukeen Kelasta.

3.12 Edunvalvontapalkkio

Edunvalvojan palkkio, edunvalvontahakemusmaksu, lupa-asioiden käsittelymaksu, oikeudenkäyntimaksu ja maistraatin tilintarkastusmaksu huomioidaan täydentävän toimeentulotuen menona. Toimeentulotuki maksetaan edunvalvojan tilille, ei päämiehelle. Perustoimeentulotukioikeus on ensin selvítettävä Kelasta.

3.13 Silmälasit

Ennen silmälasien hankintaa tulee olla yhteydessä Kelaan.

Silmälasit ja optikon palvelut kuuluvat perustoimeentulotuella korvattaviin menoihin eli niihin on ensisijaisesti haettava toimeentulotukea Kelasta.

Silmälääkärin palkkio ei ole toimeentulotuessa hyväksyttävä meno. Optikkoja koskevaan lainsäädäntöön on tullut muutos. 1.8.2025 alkaen optikon ei ole enää tarpeellista ohjata asiakasta silmälääkärin näöntutkimukseen silmälasien määräämiseksi. Optikko saa itsenäisesti määrätä silmälasit, piilolinssit tai silmälasihin rinnastettavat optiset välineet.

Pääsääntöisesti silmälasihin ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea.

Erityistilanteissa ja erityisin perustein silmälasihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea. Tällöin hyväksyttävät enimmäishinnat ovat: Linssit (2 kpl) enintään 150 euroa (sis. alv) ja sangat enintään 60 euroa (sis. alv). Enimmäishintojen ylimenevän osan maksaa asiakas.

Silmälasien ostopaikka on asiakkaan vapaasti valittavissa.

3.14 TYM-matkoista aiheutuvat matkakustannukset

Mikäli asiakas on ohjattu monialaiseen työllistymistä edistävän palveluun (TYM) ja mikäli asiakkaalle syntyy oikeus perustoimeentulotukeen, voidaan TYM-asiointista johtuvat matkakulut korvata täydentävästä toimeentulotuesta. TYMiin ohjattu asiakas on monialaisen tuen tarpeessa. TYM-palvelu on velvoittavaa eli jos asiakas ei saavu varatulle tapaamisajalle, voidaan työmarkkinatuki evätä.

Asiakkaan tulee ensin selvittää oikeus perustoimeentulotukeen Kelasta. Hakemus saapuu kuntaan joko Kelan siirtämänä tai suoraan asiakkaalta.

TYM-asiakkuus, sovitut käynnit, käyntien toteutuminen ja asiakassuunnitelma näkyvät asiakastietojärjestelmässä. Päätös voidaan tehdä esimerkiksi puolen vuoden ajalle. Päätöksessä todetaan, että asiakkaalle myönnetään sovitulla tapaamisajoilla TYMissä käymisestä aiheutuvat matkakulut edullisimman kulkuneuvon mukaan niinä kuukausina, jolloin asiakkaalle syntyy perustoimeentulotukioikeus. Toimistos sihteeri voi hoitaa maksatuksen, kun asiakas toimittaa tositteen matkakuluista.

3.15 Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun omavastuuosuus

Asiakkaan on ensin selvitettävä oikeus perustoimeentulotukeen Kelasta. Mikäli asiakkaalla on oikeus perustoimeentulotukeen, asiakkaan vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun omavastuuosuus voidaan myöntää täydentävänä toimeentulotukena.

3.16 Palveluasumisen asiakasmaksut ja toimeentulotuki

Mikäli palvelumaksuihin tai palveluasumismaksuihin haetaan täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea on huomioitava, että ensisijaisesti maksuja on alennettava tai jätettävä perimättä. Maksujen alentamista tai perimättä jättämistä haetaan asiakasmaksupäätöksen tehneeltä viranhaltijalta tai laskuttajalta. Täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea ei myönnetä palveluasumisen maksuihin. (Asiakasmaksulaki 11 ja 12 §).

3.17 Ravintomenot

Ravintomenot ovat perustoimeentulotuen perusosalla katettavia menoja. Perustoimeentulotuesta vastaa Kela. Ravintomaihin ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea. Laki toimeentulotuesta 7, 7a, 7b, 7c, 8, 14 § (26.6.2015/815). Asiakkaille voidaan tietyin perustein antaa ruokakassi, joka sisältää peruselintarvikkeita.

3.18 Erityisruokavalioista johtuvat tavanomaista suuremmat ravintokulut

Asiakkaalle, jolla on erityisruokavalio, esim. maitoallergia, IBS, ravintoaineiden puutostila, voidaan maksaa korvauksena tavanomaista suuremmista ravintokuluista 25 euroa/kk/ruokavalio täydentävää toimeentulotukea. Kela huomioi perustoimeentulotuessa keliakasta aiheutuvista ylimääräisiä ravintomenoja 38 euroa kuukaudessa, joten täydentävässä toimeentulotuessa keliakiasta aiheutuvia kuluja ei huomioida. Asiakkaan tulee esittää hakemuksen liitteeksi lääkärintodistus erityisruokavalion välttämättömyydestä. Asiakkaan on ensin selvitettävä oikeus perustoimeentulotukeen Kelasta.

3.19 Ehkäisy

Ehkäisy kuuluu perustoimeentulotuella korvattaviin menoihin eli siihen on ensisijaisesti haettava toimeentulotukea Kelasta. Ehkäisyyn (kierukka, implantti, kapseli) voidaan joissakin tilanteissa myöntää toimeentulotukea, vaikka perustoimeentulotuessa olisi tuloylijäämää. Tuloylijäämä voi olla enintään 150 euroa.

3.20 Terveystuettujen menot ja lääkekulut

Terveystuettujen menot sekä lääkekulut ovat perustoimeentulotuen perusmenoihin kuuluvia, niihin ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea. Perustoimeentulotuesta vastaa Kela.
(Laki toimeentulotuesta 7 b, 8 ja 14 a § (26.6.2015/815))

3.21 Päihdekuntoutuksen asiakasmaksu

Mikäli asiakas tarvitsee taloudellista tukea päihdekuntoutuksen kustannuksiin, tulee ennen kuntoutuksen järjestämistä ja hoitoon lähtemistä olla yhteydessä oman kunnan riippuvuuksien hoitoon hoitosuunnitelman tekemiseksi ja maksusitoumuksen saamiseksi.

Päihdekuntoutukseen liittyviin maksuihin ei myönnetä täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea. Kelan perustoimeentulotuesta huomioidaan mahdollinen asiakasmaksuosuuden sairaanhoidon osuus ja matkakulut hoitopaikkaan ja takaisin. Asiakasta ohjataan hakemaan Kelan perustoimeentulotukea.

Päihdekuntoutuksen ajalta Kelan maksama kuntoutusraha on tarkoitettu näihin maksuihin. Kuntoutusraha turvaa asiakkaan toimeentulon kuntoutuksen aikana. ”Kansaneläkelaitos korvaa kuntoutuksesta ja kuntoutukseen liittyvistä matkoista aiheutuvat kustannukset tämän lain mukaisesti.” (Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 3 §).

3.22 Sosiaalihuollon virkistys- ja lomatoiminnan tukeminen

Pitkäaikaisen toimeentulotuen saajalle (yli 6 kk) voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea tuetun loman omavastuuosuuteen asiakkaan kokonaistilanne huomioiden.

Kotoasiakkaille ja muille oleskeluluvan saaneille henkilöille voidaan kotoutumisen edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi myöntää täydentävää toimeentulotukea pakolaisille/turvapaikan saaneille tarkoitettuun Kainuussa järjestettävään virkistys- ja lomatoimintaan.

3.23 Toimeentulotuen myöntäminen kasvomaskeihin

COVID-19 epidemian myötä terveyden ja hyvinvoinnin laitos on suositellut kasvomaskeiden käyttöä tietyissä tilanteissa toisten ihmisten suojaamiseksi. Toimeentulotuen piiriin kuuluvien pienituloisten kohdalla maskikulut tulevat lähtökohtaisesti katetuksi toimeentulotuen kautta. Asiointimatkoista aiheutuva maskikustannus katsotaan toimeentulotuen perusosaan kuuluvaksi vähäiseksi terveydenhuoltomenoksi tai henkilökohtaisesta puhtaudesta johtuvaksi menoeräksi. Asiakas ostaa sen perusosallaan, eikä tarvetta myöntää ylimääräistä tukea muodostu.

Työssäkäyvän toimeentulotuen asiakkaan kohdalla maskikustannukset voidaan katsoa välttämättömiksi työssäkäyntikuluiksi, jotka huomioidaan asiakkaan menona toimeentulotuen tarvetta arvioitaessa kohtuullisen suuruisina. Mikäli lääkäri on erikseen määrännyt erityisen suojaustason maskeja, kyse voi

olla perusosaan sisältyvästä terveydenhuoltomenosta, jonka Kela voi huomioida muuna perusmenona lääkärin lausunnon perusteella.

Jos asiakkaalla tai perheellä on muita erityisiä syitä, joiden vuoksi tarve on suurempi ja yksilöllinen tilanne ja olosuhteet sitä edellyttävät, kustannukset voi kuulua myös hyvinvointialueen myöntämän täydentävän toimeentulotuen piiriin. (STM [Kuntainfo 4.9.2020](#)) Kainuun hyvinvointialueella kunnat jakavat maksutta kasvomaskeja pienituloisille kuntalaisille.

3.24 Vangin täydentävän/ehkäisevän toimeentulotuen käsittely

Jos vangilla on kotikunta Kainuun hyvinvointialueella, hyvinvointialue käsittelee täydentävän/ehkäisevän toimeentulotuen hakemuksen. Mikäli vangilla ei ole kotikuntaa, vankilan sijaintikunta käsittelee täydentävän/ehkäisevän toimeentulotuen hakemuksen. Kela vastaa vangin perustoimeentulotuesta.

3.25 Vuokravakuuden myöntäminen yksityiselle vuokranantajalle, kun vuokranantaja ei hyväksy vakuusmaksua maksusitoumuksena

Mikäli vuokranantaja ei hyväksy vuokravakuutta maksusitoumuksena ja Kela on tehnyt perustoimeentulotuesta kielteisen päätöksen kyseisellä perusteella, myöskään täydentävää toimeentulotukea ei myönnetä vuokravakuuteen. Asiakkaalta pyydetään lupa olla yhteydessä vuokranantajaan ja työntekijä selostaa vuokranantajalle mitä maksusitoumusmenettely tarkoittaa. Mikäli vuokranantaja ei edelleenkään hyväksy vuokravakuutta maksusitoumuksena, asiakasta ohjataan hakemaan asuntoa sellaiselta taholta, joka hyväksyy maksusitoumusvakuuden.

3.26 Vuokravakuuden myöntäminen Kainuun hyvinvointialueen ulkopuolella sijaitsevaan asuntoon

Vuokravakuusmaksusitoumus (myös rahana myönnetty vakuus) Kainuun hyvinvointialueen ulkopuolella sijaitsevaan asuntoon on voimassa enintään 1 (yhden) vuoden vuokrasuhteen alkamispäivästä. Asiakkaan tulee vuoden aikana järjestää vakuus joko itse tai hakea vuokravakuuspäätös siltä hyvinvointialueelta, jossa hän asuu.

3.27 Ylisuuret asumiskustannukset

Kainuun hyvinvointialue noudattaa asumismenojen huomioimisessa täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen käsittelyssä Kelan kanssa samoja erityisperusteita ja ohjeita, mutta sosiaalityön harkintaoikeutta ei rajoiteta näillä ohjeistuksilla.

Mikäli asiakas ei ole yrityksistä huolimatta löytänyt edullisempaa asuntoa Kelan perustoimeentulotukipäätöksen mukaisessa 3 kk määräajassa ja hän hakee täydentävää/ehkäisevää toimeentulotukea hyvinvointialueelta, sosiaalityössä harkitaan asiakkaan kokonaistilanne ja päätös tehdään sen mukaisesti.

Mikäli kohtuuhintainen asunto olisi tarjolla, mutta asiakas ei ole muuttanut kohtuuhintaiseen asuntoon kehotuksesta huolimatta, täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea ei myönnetä.

Maksuvaikeuksiin joutuneelle asiakkaalle ehdotetaan välitystilipalvelua. Sosiaalialan ammattilainen työskentelee asiakkaan kanssa tiiviisti taloudellisen tilanteen selvittämiseksi, tasapainottamiseksi ja asiakkaan omatoimisen taloudellisen toimintakyvyn vahvistamiseksi. Tavoitteena on löytää yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisut siihen, miten hänen tuloillaan pystyy tulemaan toimeen ja maksamaan välttämättömät elin- ja asumiskustannukset ajallaan.

4. Ehkäisevä toimeentulotuki

Toimeentulotuesta annetun lain mukaan kunta voi myöntää päättämiensä perusteiden mukaan ehkäisevää toimeentulotukea. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. (Toimeentulotukilaki 1 § 2 mom. ja 13 §.)

Tuen myöntämisellä pyritään saamaan muutos asiakkaan tai perheen tilanteeseen. Ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen perustuu asiakkaan ja sosiaalihuollon omatyöntekijän yhdessä tekemään suunnitelmaan. Ehkäisevä toimeentulotuen myöntäminen edellyttää aina yksilökohtaista harkintaa. Se on tarkoitettu tuensaajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi ja muihin tuensaajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin. Ehkäisevä toimeentulotuki on sosiaalityön työväline ja osa suunnitelmallista sosiaalityötä. Ehkäisevästä toimeentulotuesta päättää sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja. Peruslähtökohtana on, että ennen ehkäisevän toimeentulotuen myöntämistä asiakkaan oikeus perustoimeentulotukeen on selvitetty. Poikkeuksena ovat akuutit kriisit. Perustoimeentulotukea haetaan Kelasta.

Ehkäisevää toimeentulotukea ei myönnetä esimerkiksi sakkoihin, ulosottovelkoihin ja lainojen lyhentämiseen. Sitä ei ole tarkoitettu toistuvasti myönnettäväksi. Ehkäisevä toimeentulotuki voidaan myös periä takaisin.